

**PARLAMENTARNI ODBOR EVROPSKE UNIJE I CRNE GORE
ZA STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJE (POSP)**

12. sastanak
19-20. maj 2016. godine
Podgorica

DEKLARACIJA I PREPORUKE

Parlamentarni odbor Evropske unije i Crne Gore za stabilizaciju i pridruživanje (POSP) održao je 12. sastanak 19. i 20. maja 2016. godine u Podgorici, pod zajedničkim predsjedavanjem g. Ranka Krivokapića, predsjedavajućeg delegaciji Skupštine Crne Gore i gđe Anelize DODS, predsjedavajuće delegaciji Evropskog parlamenta.

Na sastanku su razmijenjena mišljenja:

- G. Duška MARKOVIĆA, potpredsjednika Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku i g. Branimira GVOZDENOVIĆA, ministra održivog razvoja i turizma, u ime Vlade Crne Gore
- Nj.E. Hendrika VAN DEN DOLA, ambasadora Kraljevine Holandije u Crnoj Gori, u ime predsjedavanja Savjetu Evropske unije
- Nj.E. Mitje DROBNIČA, šefa Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, u ime Evropske komisije

Odbor se bavio sljedećim temama:

- Trenutno stanje pristupnih pregovora i odnosa između Evropske unije i Crne Gore,
- Praćenje preporuka usvojenih na 11. sastanku POSP-a održanom u Strazburu
- Vladavina prava, uključujući sprovođenje izbornog zakonodavstva
- Temeljna prava, sa fokusom na rodnu ravnopravnost i prava djeteta
- Politike zaštite životne sredine i energetike
- Borba protiv korupcije u vezi sa ekonomskim razvojem

Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje, u skladu sa pravilom 3 Poslovnika i članom 125 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU i Crne Gore, uputio je se sljedeću deklaraciju i preporuke Savjetu za stabilizaciju i pridruživanje i institucijama Crne Gore i Evropske unije:

1. Pozdravlja kontinuirani napredak u pregovorima o pristupanju i naglašava da on mora biti praćen strogim sprovođenjem relevantnih akcionih planova i strategija; ponovo ističe da sveukupni napredak u pregovorima zavisi od napretka u sprovođenju vladavine prava i vidljivim rezultatima po tom pitanju;
2. Uzima u obzir nedavne promjene u sastavu Vlade, kao dio pripreme za parlamentarne izbore koji će se održati u oktobru; nada se da ovakav događaj, kakav se nikada ranije nije desio, predstavlja početak unaprjeđenja političke kulture i vodi ka daljem konsolidovanju parlamentarne demokratije, u kojoj i vladajuće partije i opozicione partije mogu da u potpunosti i slobodno doprinesu živoj političkoj debati;
3. Pozdravlja pozitivan napredak u jačanju zakonodavnog okvira kako bi se unaprijedila nezavisnost, odgovornost i profesionalizam pravosuđa i očekuje punu primjenu relevantnih reformi u praksi; to obuhvata i izbor sudija i tužilaca; naglašava potrebu jačanja kapaciteta Sudskog i Tužilačkog savjeta, i daljeg unaprjeđenja sudske statistike; podržava dalju depolitizaciju državne administracije;
4. Konstatuje da, uprkos pozitivnim zakonodavnim promjenama, korupcija ostaje razlog za ozbiljnu zabrinutost, pozdravlja uspostavljanje Agencije za sprječavanje korupcije i Specijalnog tužilaštva za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, i poziva na obezbjeđivanje njihove nezavisnosti i kapaciteta kako bi ispunili svoj mandat; poziva institucije da olakšaju i prošire međuinstitucionalnu razmjenu informacija o dokazima koji se tiču organizovanog kriminala i korupcije, a naročito krivičnih djela koja se odnose na finansije; poziva na bolju zaštitu zviždača; pozdravlja podnošenje krivičnih prijava od strane državnog tužilaštva protiv nekoliko zvaničnika u vezi sa korupcijom na visokom nivou i ohrabruje da se nastavi sa ovom praksom; ponavlja potrebu da se dalje poboljšaju rezultati istraga, krivičnih gonjenja i donošenja konačnih presuda, obuhvatajući i slučajeve korupcije na visokom nivou, koji čine centralni dio kredibilne borbe protiv korupcije, te su stoga od suštinskog značaja za uspostavljanje dugoročnog povjerenja u političke i demokratske institucije; poziva da se nezakonito bogaćenje tretira kao krivično djelo; pozdravlja postavljanje rukovodioca Policijskog odeljenja uz poštovanje specijalnog tužioca u tom procesu u skladu sa zakonom;
5. Izražava zabrinutost da je prijavljeni broj konačnih presuda za slučajeve organizovanog kriminala kao i broj zaplijena i oduzimanja imovine stečene kriminalnom djelatnošću ostao veoma nizak; pozdravlja Sporazum o saradnji između Evropske jedinice za pravosudnu saradnju - EUROJUST i Crne Gore; pozdravlja primjenu Instituta sporazumnog priznanja krivice uz poziv nadležnim institucijama da u ovim slučajevima kazna bude srazmjerna pričinjenoj šteti, te da se kvalitetnom finansijskom istragom utvrdi visina protiv pravno oduzete imovinske koristi koju je neophodno u cjelosti vratiti u budžet Crne Gore; poziva na postizanje boljih rezultata kada su u pitanju istraživanje i izvođenje pred pravdu slučajeva pranja novca i trgovine ljudima;
6. Poziva na bolju koordinaciju, puno sprovođenje i nadzor nad politikama i zakonima koji se odnose na djecu; naglašava potrebu da se obezbijede odgovarajući resursi za službe i politike koje se odnose na djecu; prepoznaje posvećenost vlasti i rezultate postignute u reformama sistema socijalne i dječje zaštite i naglašava potrebu da se ove reforme sprovode efikasno; pozdravlja predložene izmjene Porodičnog zakona kako bi se zabranilo fizičko kažnjavanje u porodičnom okruženju i uskladile definicije „djeteta“ sa

međunarodnim dokumentima; poziva na dodatne napore kako bi se uključio princip najboljeg interesa djeteta u sve građanske i upravne procese dok se istovremeno promoviraju širi pristup pravdi;

7. Pozdravlja činjenicu da je Skupština dostupna korisnicima invalidskih kolica; izražava zabrinutost, međutim, da većina javnih zgrada i dalje nijesu dostupne osobama sa invaliditetom, uključujući zdravstvene ustanove i fakultete; poziva na puno korišćenje Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, kao i da se sredstva troše u skladu sa njihovom namjenom; poziva državne organe da poštuju Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom na način što će prihvatiti obavezu zapošljavanja osoba sa invaliditetom po kvotnom sistemu;
8. Ostaje zabrinut zbog nasilja u porodici i seksualnog nasilja nad ženama i djecom i učestalosti ubistava žena, nedovoljnog prijavljivanja istog i slabog prikupljanja statističkih podataka, nesposobnosti sudstva da žrtvama omogući pristup pravdi, nedostatka krivičnog gonjenja i neefikasne podrške i zaštite žrtava kao i blagih kazni izrečenih počiniocima ili njihovog potpunog nekažnjavanja; poziva nadležne organe da se ozbiljno pozabave pitanjem nasilja u porodici i da zaposlene u državnim institucijama (socijalne radnike, policijske službenike itd.) obuču kako da postupaju sa žrtvama; poziva nadležne organe da uspostave punu primjenu društveno korisnog rada roditeljima koji izbjegavaju plaćanje alimentacije;
9. Naglašava značaj veće zastupljenosti žena u politici tokom sljedećih izbora, kao i boljeg pristupa žena tržištu rada; podstiče nadležne organe i političke partije da na odgovornim mjestima biraju više žena, u odnosu na učestalu praksu do sada;
10. Pozdravlja popunu novih radnih mjesta u kancelariji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda; izražava zabrinutost u vezi sa kapacitetima kancelarije Zaštitnika da se efikasno bavi pritužbama; poziva vlasti da obezbijede odgovarajuće resurse onim institucijama koje su nadležne za ostvarivanje ljudskih prava;
11. Pozdravlja napore da se unaprijede mehanizmi konsultacija sa organizacijama civilnog društva (OCD); međutim, naglašava potrebu za daljim unapređenjem u tom pogledu i za pružanjem više mogućnosti za konstruktivnim konsultacijama i materijalnih sredstava za razvoj OCD sektora; poziva nadležne organe da podstaknu OCD da uzmu aktivno učešće u nadgledanju sveukupnog izbornog procesa, tako što će svoje posmatrače imati u svim organima koji vrše posmatranje izbora; cijeni motivaciju i napore OCD sektora, koji se dokazao kao glasan i učinkovit na mnogim poljima, posebno u zaštiti ljudskih prava; pozdravlja uspostavljanje nove koalicije civilnog društva u vezi sa Poglavljem 27;
12. Ostaje zabrinut u vezi sa slobodom medija u Crnoj Gori; poziva nadležne organe da riješe neriješene slučajeve nasilja i prijetnji novinarima i da identifikuju ne samo fizičke počinioce već i one koji stoje iza napada; kampanje kaljanja ugleda, koje se vode, a koje su, na ličnoj osnovi, usmjerene na aktiviste civilnog društva i neke političare, pokazuju da vlasti ne sprovode na adekvatan način Zakon o medijima, kao i da samoregulacija ne funkcioniše; poziva novinare na poštovanje kodeksa jer mediji moraju biti u službi javnog interesa; potrebno je dati prioritet uređivačkoj nezavisnosti RTCG, imajući u vidu da funkcionalan i istinski nezavisan javni servis predstavlja ključni aspekt medijskog pluralizma;

13. Primjećuje poboljšanje učešća romskih učenika u obrazovanju na svim nivoima, ali još jednom poziva na dodatne mjere kako bi se pripadnicima romskih, egipćanskih i aškalijских manjina olakšao pristup zdravstvenoj njezi, stambenom smještaju i zaposlenju, a djevojčicama Romkinjama pristup obrazovanju; poziva aktere kako političkog tako i civilnog društva da se bore protiv neprijateljstva, diskriminacije i zločina iz mržnje protiv pripadnika LGBTI zajednice, naročito putem napora da se javnost edukuje i informiše; poziva da se počinioци te vrste diskriminacije i nasilja izvedu pred lice pravde; pozdravlja to što je treća crnogorska parada ponosa bila dobro zaštićena i održana bez ijednog većeg incidenta; međutim, izražava žaljenje što je parada ponosa u Nikšiću zabranjivana tri puta tokom 2015. godine;
14. Poziva vlasti da pokrenu dalje strukturalne reforme u cilju obezbjeđivanja regulatornog okruženja povoljnog za poslovanje, istovremeno unaprjeđujući potrošačka i socijalna prava i štiteći životnu sredinu; da nastave napore kako bi se smanjila korupcija u ekonomiji; da sprovedu ekonomske reforme koje će rezultirati otvaranjem novih radnih mjesta i rastom; da se pozabave deficitom u budžetu na održivi način i sprovedu politike koje će pomoći diversifikaciji ekonomije; podržava fokusiranje vlade na bavljenje velikim neformalnim sektorom, a posebno rad crnogorske Komisije za suzbijanje sive ekonomije; primjećuje potrebu za učinkovitijom borbom protiv agresivnog izbjegavanja plaćanja poreza; podstiče vlasti da ubrzaju svoj rad na rješavanju ključnih izazova Crne Gore u pogledu društvene inkluzije, smanjenja siromaštva, konstantno visoke stope nezaposlenosti mladih i dugogodišnje nezaposlenosti, i društveno-ekonomskog jaza između sjevera i juga države; podstiče nadležne državne organe, organe lokalne uprave i NVO na socijalno preduzetništvo;
15. Konstatuje da državna pomoć ostaje razlog za zabrinutost, posebno notifikacija i kompatibilnost novog zakonodavstva i pomoć velikim investicionim projektima i KAP-u; podsjeća da se administrativni kapaciteti moraju poboljšati, kako kad je u pitanju zaštita konkurencije tako i po pitanju državne pomoći, kao i da je potrebno obezbijediti operativnu nezavisnost tijela nadležnih za državnu pomoć; naglašava da su javne nabavke oblast koja je naročito osjetljiva na korupciju, i poziva na strogu primjenu Zakona o javnim nabavkama; poziva da se posebna pažnja posveti planovima za izgradnju novog autoputa, koji će biti najveći javni projekat i izdatak u istoriji Crne Gore;
16. Poziva na dalje napore u cilju očuvanja biodiverziteta ulcinjske Solane, naročito jer je to jedno od najvažnijih mjesta za razmnožavanje i prezimljavanje ptica na istočnoj obali Jadrana; poziva vlasti da ubrzaju napore u cilju održive nacionalne i međunarodne zaštite ovog jedinstvenog ekosistema; ponovo ističe da bi trebalo uložiti dalje napore ka usvajanju novog zakona o životnoj sredini u vezi sa potrebom procjene uticaja na životnu sredinu i jačanja relevantnih administrativnih i koordinacionih kapaciteta;
17. Poziva vlasti i tužilaštvo da pojačaju svoje napore u borbi protiv nekažnjavanja ratnih zločina i da pokažu proaktivniji pristup u postupanju po neriješenim optužbama za ratne zločine, posebno imajući u vidu odgovorne zvaničnike koji se nalaze na čelu lanca komande; naglašava potrebu da se na efikasan način omogući da žrtve ratnih zločina imaju pristup pravdi i odšteti; traži punu zaštitu svjedoka;
18. Pozdravlja proaktivno učešće i konstruktivnu ulogu Crne Gore u regionalnoj i međunarodnoj saradnji, uključujući i u regionalnom procesu pomirenja; naglašava

konstruktivnu ulogu Crne Gore u okviru „Berlinskog procesa“ i inicijative o Zapadnobalkanskoj šestorci, kao i nedavno usvajanje paketa mjera IPA 2015 koji obuhvata finansiranje dva važna infrastrukturna projekta: Transbalkanskog koridora za sprovođenje električne energije, sa jednim odjeljkom u Crnoj Gori i produženje Koridora Orijent/istok-Mediteran koji podrazumijeva izgradnju elektrifikovanog kolosjeka koji vodi od luke Bar do granice sa Srbijom kod Vrbnice.